



# İlkokul

## Sosyal Bilgiler



### 3. ÜNİTE ÖZETİ

- YÖNLERİMİZ
- YER TARİFİ YAPALIM
- ÇEVREMİZDE NELER VAR?
- HAVA DURUMU
- YAŞADIĞIMIZ YER
- DOĞAL AFETLERE HAZIR OLALIM

## YÖNLERİMİZ

### YÖN

Herhangi bir yerin başka bir yere göre bulunduğu konuma yön denir.

Yönler isimlendirilirken güneş esas alınmıştır.

### ANA YÖNLER

Doğu (D), batı (B), kuzey (K) ve güneydir (G).

### ARA YÖNLER

Ana yönlerin arasında kalan yönlere de ara yönler denir.

Kuzeydoğu (KD), kuzeybatı (KB), güneydoğu (GD) ve güneybatıdır (GB).



### YÖN BULMA YÖNTEMLERİ:

- Güneş yöntemi ile yön bulma,
- Kutup yıldızı ile yön bulma,
- Yosunlar ile yön bulma,
- Karınca yuvaları ile yön bulma,
- Cami minareleri ile yön bulma,
- Mezarlıklar ile yön bulma,
- Saat yöntemi ile yön bulma,
- Pusula ile yön bulma,
- Çubuk yöntemi ile yön bulma,
- GPS (Navigasyon) ile yön bulma,



### GÜNEŞ YÖNTEMİ İLE YÖN BULMA:

Sabah güneş doğduğunda sağ kolumuzu güneşin doğduğu yöne çevirirsek önümüz kuzeyi, arkamız güneyi, solumuz batıyı ve sağımız doğuyu gösterir.



Müslüm  
TEKİN

## KUTUP YILDIZI İLE YÖN BULMA

Bulutsuz akşamlarda gördüğümüz kutup yıldızı hep kuzeyi gösterir.

Kutup yıldızına halk arasında "Demirkazık" adı da verilir.



## YOSUNLAR İLE YÖN BULMA:

Ağaçların ve taşların yosun tutmuş tarafı kuzeyi gösterir.

## KARINCA YUVALARI İLE YÖN BULMA:

Karıncalar yuva yaparken toprağı yuvanın kuzeyine yığarlar.

Toprak olmayan açık tarafı da güneyi gösterir.



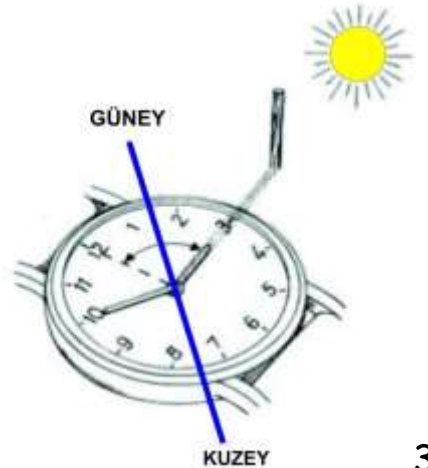
## MEZARLIKLAR İLE YÖN BULMA:

Müslüman mezarlıklarda mezarların baş kısmı batıyı ayak kısmı doğuyu gösterir.

Hristiyan mezarlarında ise baş kısmı güneyi gösterir.

## SAAT YÖNTEMİ İLE YÖN BULMA:

Saatin akrebinin güneşe döndürürüz. On iki rakamı ile akrebin tam ortasından geçen doğru güneyi gösterir.



Müslüm  
TEKİN



## PUSULA İLE YÖN BULMA:

Düz bir yere bırakılan pusulanın renkli ucu hep kuzeyi gösterir.

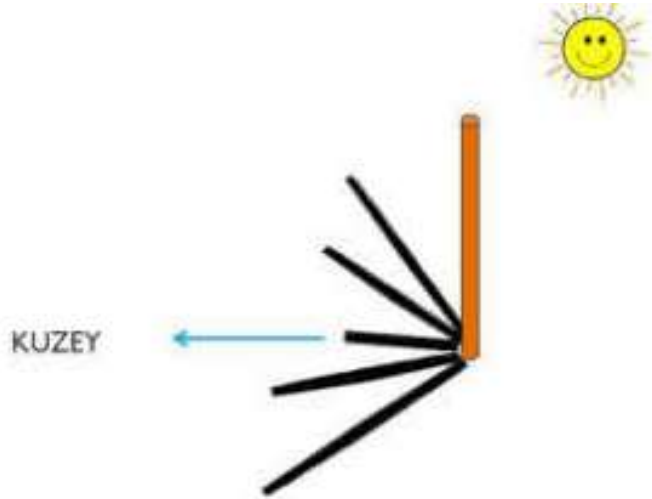


## GPS (NAVİGASYON) İLE YÖN BULMA:

GPS alıcısı bulunan cep telefonları ve Navigasyon cihazları GPS uydularından bilgi alarak yön tayini yapar.

## ÇUBUK YÖNTEMİ İLE YÖN BULMA:

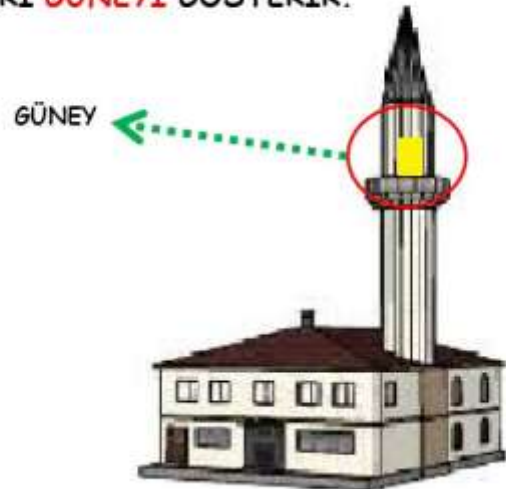
Bir metre uzunluğundaki çubuğu güneşli bir günde öğle vakti yere dikersek kısa olan gölge kuzeyi gösterir.



## CAMİ MİNARELERİ İLE YÖN BULMA:

Minarelerin şerefe kapıları güney yönü gösterir.

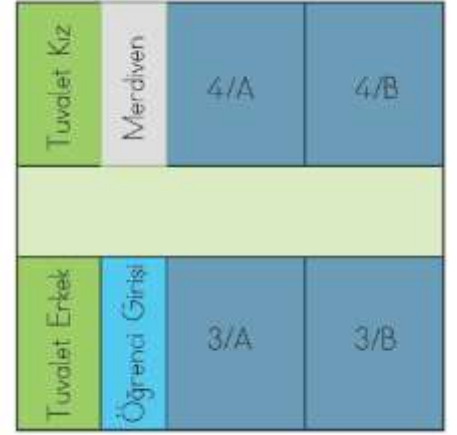
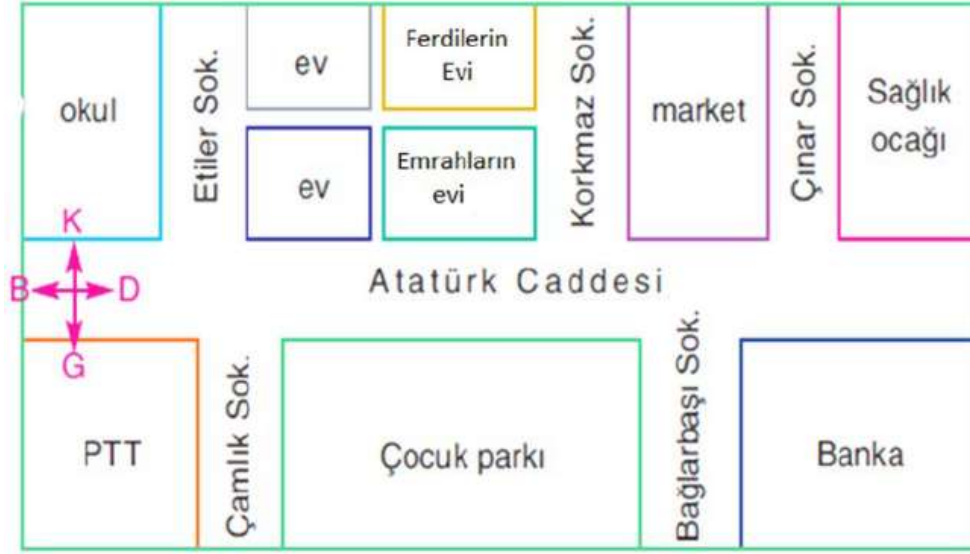
✓ CAMİ MİNARELERİNDE BULUNAN ŞEREF KAPILARI **GÜNEYİ** GÖSTERİR.



## YER TARİFİ YAPALIM

### KROKİ:

Bir yerin kuş bakışı görünüşünün ölçsüz olarak çizilmiş haline kroki denir.



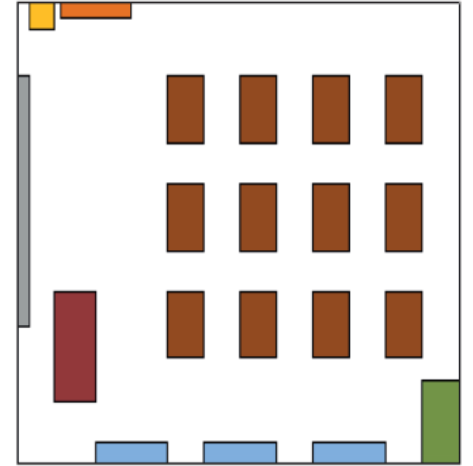
### Krokide;

- Geometrik şekil ve sembollerden faydalanılır.
- Kroki kâğıdının bir köşesinde mutlaka yönler belirtilir.
- Önemli yerler mutlaka çizilir ve adları üzerine yazılır.
- Ölçsüzdür.
- Cetvel vb. kullanılmaz.

Kroki adres tarifi için kullanılır.

### Ekstra Bilgi:

Tarihte ilk kroki 3 500 yıl önce Mezopotamya Bölgesi'nde kullanılmıştır.



## ÇEVREMİZDE NELER VAR?

### ÇEVRE

Canlı ve cansız varlıkların birlikte yaşadıkları ortama çevre denir.

### DOĞAL UNSUR

Doğada kendiliğinden oluşmuş yeryüzü şekillerine doğal unsur denir.

Dağ, ova, tepe, koy, deniz, okyanus, ada, vadi, göl, nehir, akarsu

### BEŞERİ UNSUR

İnsan zekâsının ve emeğinin ürünü olan oluşumlara beşeri unsur denir.



Müslüm  
TEKİN

Binalar, köprüler, barajlar, tarlalar, alt ve üst geçitler, şehirler, tüneller, yollar, fabrikalar, camiler, okullar, müzeler, dükkânlar, alışveriş merkezleri



## HAVA DURUMU

### HAVA OLAYI

Dünyamızda meydana gelen sıcaklık, yağış, sis, nem ve rüzgâr gibi olaylara hava olayları denir.

### HAVA DURUMU

Belirli bir yerdeki kısa süreli hava olaylarına hava durumu denir.

### METEOROLOJİ

Dünyamızda meydana gelen hava olaylarını inceleyen bilim dalına meteoroloji denir.

### METEOROLOG

Meteoroloji bilim dalıyla uğraşan kişilere verilen unvandır.

### METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ülkemizde hava durumu tahminlerini yapan kuruluştur.



Meteoroloji Müdürlüklerinde hava tahmin uzmanları "meteorolojistler" çalışır.

### İKLİM

Belirli bir yerdeki uzun yıllar boyunca yaşanan hava durumu ortalamasına verilen addır.

	AÇIK		SICAK		SOĞUK
	AZ BULUTLU		PARÇALI BULUTLU		ÇOK BULUTLU
	DUMAN		PUS		SİS
	HAFİF YAĞMURLU		YAĞMURLU		KUVVETLİ YAĞMURLU
	HAFİF SAĞANAK YAĞIŞLI		SAĞANAK YAĞIŞLI		KUVVETLİ SAĞANAK YAĞIŞLI
	HAFİF KAR YAĞIŞLI		KAR YAĞIŞLI		YOĞUN KAR YAĞIŞLI
	YER YER SAĞANAK YAĞIŞLI		DOLU		GÖKGÜRÜLTÜLÜ SAĞANAK YAĞIŞLI
	KARLA KARIŞIK YAĞMURLU		RÜZGARLI		TOZ VEYA KUM FIRTINASI
	GÜNEYLİ KUVVETLİ RÜZGAR		KUZEYLİ KUVVETLİ RÜZGAR		

Müslüm  
TEKİN



## YAŞADIĞIMIZ YER

### HARİTA

Yeryüzünün bir bölümünün veya tamamının, kuş bakışı görünüşünün belirli bir orana kadar küçültülerek düzlem üzerine çizilmesine harita denir.

### SİYASİ HARİTA

Ülkelerin diğer ülkelerle sınırlarını, şehirlerin birbiriyle olan sınırlarını ve hangi bölgede olduklarını gösteren haritalara siyasi harita denir.



### FİZİKİ HARİTA

Herhangi bir yerin dağlarını, göllerini, akarsularını, ovalarını gösteren haritalardır.

### FİZİKİ HARİTALARDA BULUNAN RENKLERİN ANLAMLARI

“**Yükseltiler:**” Koyu yeşilden

kahverengiye doğru değişen renk tonları yükselteleri ifade eder.

“**Derinlik:**” Açık maviden koyu

maviye doğru değişen renk tonları ise derinliği ifade edilir.

Fiziki haritada renklerin kesin

değerlerini bulmak için haritada sağ alt köşede bulunan renk basamağına bakmak gerekir.



## TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ BÖLGELERİ:

TÜRKİYE BÖLGELER HARİTASI

- Marmara Bölgesi,
- Ege Bölgesi,
- Akdeniz Bölgesi,
- Karadeniz Bölgesi
- İç Anadolu Bölgesi,
- Doğu Anadolu Bölgesi,
- Güneydoğu Anadolu Bölgesi



### EKSTRA BİLGİ:

#### Mavi Güneş:

14 Aralık 2006 tarihinde, saat 16.47'de Kahire yakınlarındaki piramitlerdeki güvenlik kameralarına yansıyan olaydır.

Bu olayda Güneş 15 dakika boyunca mavi renk almıştır. Bu olay sonrasında bir grup fizikçi tarafından incelenmiştir.

Mavi Güneş Olayı adı verilen bu olayın bugüne kadar 5 kez yaşandığı bilinmektedir.

## DOĞAL AFETLERE HAZIR OLALIM

Doğadaki değişimler sonucu meydana gelen, can ve mal kayıplarına neden olan yıkımlara doğal afet denir.

### DEPREM

Yerkabuğunun derin katmanlarının kırılarak yer değiştirmesi ile ortaya çıkan sarsıntılara deprem denir.

Deprem süresini ve büyüklüğünü ölçen alete

"sismograf" denir.

### DEPREM ÖNCESİ ALINACAK TEDBİRLER

- Binalar depreme dayanıklı yapılmalıdır.
- Yerleşim yerleri dikkatle seçilmelidir.
- Devrilebilecek veya düşebilecek eşyalar sabitlenmelidir.
- Afet hazırlık planı yapılmalıdır.
- Deprem çantası hazırlanmalıdır.



Müslüm  
TEKİN





## HEYELANDAN KORUNMAK İÇİN

- Heyelan riski olan yerlere binalar yapılmamalıdır.
- Toprak örtüsü korunmalıdır.
- Eğimli alanlarda ağaçlandırma yapılmalıdır.
- Destek duvarları yapılmalıdır.



## ÇIĞ

Deprem ve ses gibi etkenlerle dağlardan aşağı doğru kayan büyük kar kütlelerine çığ denir. En çok Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgeleri'nde görülür.

## ÇIĞDAN KORUNMAK İÇİN

- Çığ riski olan yerler yerleşim yeri olarak seçilmemelidir.
- Bölge ağaçlandırılmalı ve bitki örtüsü korunmalıdır.
- Teraslama yapılmalıdır.
- Çit ve duvar yapılmalıdır.



## SEL

Şiddetli yağmurlar ve eriyen kar suları nedeniyle toprağı su altında bırakan ani su taşkınlarına sel denir. Karadeniz bölgesi'nde çok görülür.

## SELDEN KORUNMAK İÇİN

- Sel riski olan alanlara bina yapılmamalıdır.
- Bitki örtüsü korunmalıdır.
- Ağaçlandırma yapılmalıdır.
- Teraslama ve barajlar yapılmalıdır.
- Şehir içinde iyi kanalizasyon sistemleri olmalıdır.



## FIRTINA

Rüzgârın hızlı bir şekilde esmesine fırtına denir.

## FIRTINADAN KORUNMAK İÇİN

Mümkün olduğunca dışarı çıkmamalıyız.

Pencerelerden uzak durmalıyız.

Ağaçlardan uzak durmalıyız.



Müslüm  
TEKİN